

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych (OLiJP-SP) została po raz pierwszy przeprowadzona w roku szkolnym 2019/2020. Historia tej inicjatywy nie jest więc tak długa, jak Olimpiady dla uczniów szkół średnich, nieprzerwanie prowadzonej od ponad pięćdziesięciu lat. Jednocześnie, ponieważ obie Olimpiady są prowadzone przez Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (IBL PAN), inicjatywa skierowana do młodszych uczniów korzysta z wieloletnich doświadczeń OLiJP.

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych to przedsięwzięcie edukacyjne, które ma na celu wspieranie wszechstronnego odbioru, analizy i interpretacji tekstów kultury oraz umiejętności budowania spójnej wypowiedzi ustnej i pisemnej. Zadania stawiane przed uczniem dotyczą przede wszystkim umiejętności rozumiejącej lektury dzieła literackiego (w zakresie dostępnym uczniom ostatnich klas szkoły podstawowej) oraz świadomego i funkcjonalnego posługiwania się językiem.

W minionym roku OLiJP-SP zyskała międzynarodowy charakter, gdy uczniowie spoza Polski również wzięli udział w tej inicjatywie, w ramach Konkursu Literatury i Języka Polskiego dla Uczniów Szkoły Podstawowej realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą we współpracy z Komitetem Głównym Olimpiady Literatury i Języka Polskiego.

Olimpiada w Polsce

KG OLiJP-SP przedstawia zakres dodatkowych lektur przewidzianych w danym roku szkolnym na stronie internetowej <https://olijpsp.pl>. Uczestnikom VI Olimpiady Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych zaproponowano dziesięć pozycji lektur, zebranych w dwóch zagadnieniach. W połowie września, czyli na dwa tygodnie przed wyznaczonym terminem części szkolnej, do zagadnień zostaną opublikowane tematy. Uczniowie piszą pracę na jeden wybrany przez siebie temat, odnosząc się przynajmniej do dwóch utworów z podanej listy oraz innych, samodzielnie wybranych. Etap szkolny jest realizowany na terenie macierzystej placówki, w specjalnie przygotowanej sali, pod nadzorem Komisji Szkolnej, która następnie sprawdza prace. Osoby zakwalifikowane do udziału w II etapie zbierają się w swoich okręgach i tam piszą rozprawki i wypełniają testy językowe. Kolejnym krokiem jest rozmowa z jury. Najlepsi uczestnicy etapu okręgowego zostają zakwalifikowani do finałowego etapu ogólnopolskiego.

Konkurs Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych (KLiJP-SP)

W szkołach, podlegających Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji (ORPEG) prowadzony jest Konkurs Literatury i Języka Polskiego, w którym mogą brać udział uczniowie szkół uczniów Szkoły Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej oraz dla Uczniów szkół podstawowych w szkołach polskich przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz w sekcjach polskich we Francji.

Przed przystąpieniem do etapu szkolnego uczniowie powinni przeczytać co najmniej trzy lektury z jednego z zestawów podanych przez KG OLiJP-SP na dany rok szkolny.

I Etap szkolny

Etapy Konkursu toczą się równolegle do OLiJP-SP, prowadzonej w Polsce. Na etapie szkolnym uczestnicy piszą rozprawkę na jeden z podanych tematów, w swojej pracy odnosząc się przynajmniej do dwóch utworów z listy proponowanej przez KG OLiJP-SP oraz do innych, samodzielnie wybranych (mogą to być lektury szkolne). Etap ten – składający się z części pisemnej – ma za zadanie wyłonienie najlepszych uczestników.

II Etap regionalny

Etap regionalny realizowany jest w formule hybrydowej, realizowanej stacjonarnie, w szkołach uczniów a także online. Uczniowie, pozostając w swoich szkołach, piszą wypracowanie na temat podany przez organizatorów i rozwiązują test językowy. Przygotowując się do części pisemnej uczniowie powinni przeczytać co najmniej dwie kolejne lektury z drugiego zagadnienia, tak by poszerzyć zakres możliwych odwołań do utworów literackich. Z kolei rozwiązanie testu z zakresu nauki o języku wymaga zastosowania w sposób sfunkcjonalizowany wiedzy z zakresu poprawności językowej, składni, fleksji, słowotwórstwa, frazeologii oraz semantyki, stylistyki - w zakresie podstawy programowej (szkoła podstawowa, klasy IV-VIII).

Prace z etapu II są skanowane i przesyłane do komisji konkursowej w Warszawie, która ogłasza listę uczniów zakwalifikowanych do etapu ustnego. Potem odbywa się rozmowa z jury. Do części ustnej uczeń przygotowuje się do rozmowy na temat zaproponowanych wierszy, których listę wraz z pytaniami i literaturą przedmiotu podaje KG OLiJP-SP na stronie internetowej Olimpiady. W części ustnej uczestnik rozmawia z komisją jurorów za pośrednictwem narzędzi do komunikacji zdalnej. Najpierw uczeń dokonuje głosowej interpretacji wylosowanego wiersza, a następnie jurorzy przeprowadzają z nim rozmowę. Uczestnik losuje dwa spośród wierszy wskazanych przez KG. Dysponuje określonym czasem (ok. 20 minut), aby dokonać wyboru jednego spośród nich oraz przygotować się do interpretacji głosowej i rozmowy z jury. Przed rozpoczęciem głośnego odczytania utworu uczestnik wskazuje komisji, który wiersz wybrał, a jurorzy informują uczestnika, czy powinien przeczytać głośno całość wiersza, czy też tylko jego część, a jeśli część – którą dokładnie (od wersu numer xx do wersu numer xx). Ta część zawodów powinna mieć charakter dialogowy. Komisja sprawdza i ocenia umiejętność zinterpretowania utworu literackiego, poziom i samodzielność przygotowania, znajomość reguł poetyki, kontekstów biograficznych, spójność wypowiedzi, spójność interpretacji utworu, poziom kultury języka, a także reaktywność ucznia, to znaczy umiejętność zmierzenia się z pytaniem i udzielenia na nie odpowiedzi, wejścia w żywy dialog z komisją – w zakresie wskazanym w podstawie programowej. Oczekiwany poziom przygotowania uczestników – wystarczający do uzyskania oceny bardzo dobrej na zakończenie nauki przedmiotu, a zarazem wymagany od absolwenta szkoły podstawowej.

Na tym etapie Konkursu dobiega końca, a jurorzy ogłaszają listę zwycięzców.

III Etap finałowy

Zwycięzcy Konkursu i najlepsi uczestnicy Olimpiady z Polski spotykają się na zawodach III stopnia. Zawody te składają się z części pisemnej i ustnej. Ponownie część pisemna realizowana jest w formie hybrydowej. Uczeń pisze rozprawkę na jeden z tematów przedstawionych do wyboru przez Komitet Główny oraz test z zagadnień językowych, a prace są skanowane i przesyłane do jurorów z Polski.

Natomiast część ustna to stacjonarne spotkanie w Warszawie. Uczestnik odpowiada na **jeden, wybrany przez siebie, spośród** tematów o charakterze problemowym, związanych z określonymi zjawiskami w literaturze, motywami, wątkami itp. Tematy te są opracowywane przez KG OLiJP-SP i podawane wcześniej do wiadomości (znajdują się na stronie internetowej OLiJP-SP), a uczeń w domu czyta niezbędne lektury i przygotowuje się do odpowiedzi.

III etap OLiJP-SP realizowany stacjonarnie w Warszawie jest dobrą okazją do spotkania młodych ludzi z różnych stron Europy i całego świata, zainteresowanych literaturą i językiem.

Regulamin OLiJP-SP: <https://olijpsp.pl/regulamin/>

Tematy i lektury VI OLiJP-SP: <https://olijpsp.pl/i-etap-vi-olijp-sp-tematy-zagadnienia-informacje>

Dodatkowe informacje, wiersze na etap okręgowy i tematy na III etap publikowane zgodnie z harmonogramem są w Aktualnościach OLiJP-SP: <https://olijpsp.pl/aktualnosci/>

Tematy prac pisemnych na zawody szkolne

VI Olimpiady Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych

rok 2024/2025

Wybierz jedno z dwu zaproponowanych zagadnień, a następnie jeden z podanych tematów.

ZAGADNIENIE nr 1: **CIEKAWI LUDZIE. LITERACKIE BIOGRAFIE**

Wybierz jeden z podanych tematów. W swojej pracy odnieś się przynajmniej do dwóch utworów z podanej listy oraz innych, samodzielnie wybranych (mogą to być, ale nie muszą, lektury szkolne).

1. Co zaniekało Cię w literackich biografiach? Co skłoniło do głębszych refleksji? Co zachwyciło, a co może oburzyło? Przedstaw swoje przemyślenia w formie listu do bliskiej osoby.
2. Napisz opowiadanie o swoim spotkaniu z bohaterami / bohaterkami książek biograficznych. O czym z nimi będziesz rozmawiać? Co wydaje Ci się w życiu tych osób najważniejsze, a co najbardziej Cię zaskoczyło?
3. Przygotuj artykuł do gazetki szkolnej o tym, jakie lekcje życia można znaleźć w książkach biograficznych. Które przykłady działań bohaterów mogą być inspirujące? Jakie korzyści i zagrożenia wynikają z bycia sławną/wyjatkową osobą?

Lektury:

1. **W poszukiwaniu lepszego świata. 20 opowieści o postaciach nauki**, PAN 2021, (autorzy: J. Bator, S. Chutnik, S. Chwin, M. Hen, I. Iwasów i in., dostępne online <https://www.pan.pl/20Postaci/>).
Do wyboru przynajmniej pięć opowieści.
2. Zuzanna Orlińska, **Z Bożej łaski Jadwiga, król**, Łódź 2017.
3. Michał Rusinek, **Nic zwyczajnego. O Wisławie Szymborskiej**, Kraków 2016.

4. Jakub Skworz, **Adaś Mickiewicz. Łobuz i mistrz**, Poznań 2019.
5. Katarzyna Zyskowska, **Szklane ptaki. Opowieść o miłościach Krzysztofa Kamila Baczyńskiego**, Kraków 2022.

ZAGADNIENIE nr 2: LITERACKIE OBRAZY ZWIERZĄT

Wybierz jeden z podanych tematów. W swojej pracy odnieś się przynajmniej do dwóch utworów z podanej listy oraz innych, samodzielnie wybranych (mogą to być, ale nie muszą, lektury szkolne).

1. Wyobraź sobie, że jesteś bohaterem/bohaterką wybranych książek o zwierzętach. Opowiedz o swoich relacjach ze zwierzęcymi postaciami. Odwołaj się do konkretnych sytuacji z lektur.
2. Przeprowadź wywiad z literackimi bohaterami zwierzęcymi na temat tego, jak postrzegają ludzi. Zapis wywiadu może być przeznaczony np. do zamieszczenia na klasowym portalu „Ciekawe spotkania”.
3. Napisz, w jaki sposób literatura uczy empatii i troski o zwierzęta.

Lektury:

1. James Oliver Curwood, **Szara wilczyca** (1914), przeł. Jerzy Marlicz (właśc. Halina Borowikowa), dowolne wydanie w tym przekładzie.
2. Richard Adams, **Wodnikowe wzgórze** (1972), przeł. Krystyna Szerer, Warszawa 1982 lub wydania następne w tym przekładzie.
3. Sławomir Mrożek, jednoaktówki: **Polowanie na lisa; Lis aspirant**, Kraków 1979 (lub inne wydania).
4. Stanisław Łubieński, **Dwanaście srok za ogon**, Wołowiec 2016. Eseje: *Referencje, Bocian imieniem Stonelis, Ostatnia wieczerza François Mitterranda, James Bond i spółka*.
5. Katarzyna Terechowicz, **Droga na południe**, opowiadanie w tomie zbiorowym: *Gorzka czekolada. Nowe opowiadania o ważnych sprawach*, t. 2, Warszawa 2019.